

Wat zag Jezus vanaf het kruis?

Jeroen Smith pr.

Inhoud

	Vooraf	7
I	Effeta	13
II	Silhouetten van verleden en toekomst	19
III	De voorbijgangers	31
IV	Waar zijn ze?	37
V	Rond de doorboorde voeten	43
VI	Kijkend langs de doorpriemde polsen	47
VII	De Moeder en de Zoon	53
VIII	Opzien naar Hem...	61
IX	Vader...	71
X	De Bruid die kan stralen	77
XI	De lans en de doek	85
XII	Alles en niets	91
	Nawoord	99
	Afbeeldingen	102
	Boeken bij dit thema	103
	Dvd's bij dit thema	103

Vooraf

Wat zag Jezus vanaf het kruis?

Het betreft hier alleen een overweging, niets meer.

Een lijdens-meditatie.

Het is geen theologische uiteenzetting.

Het idee kwam door een titel van een in 1930 verschenen boek *Ce que Jésus voyait du haut de la croix* van de domicaner pater Antonin Gilbert Sertillanges (1863–1948).¹ Hoewel dit boek geraadpleegd is, gaat het daar meer om een objectieve beschrijving door iemand die jaren in Jeruzalem gewoond heeft en alles ter plaatse kon onderzoeken. Maar de titel zette aan tot een korte serie preekjes in de Veertigdagentijd 2017 en die is hier verder uitgewerkt.

Een lijdens-meditatie dus, niets meer. Geen theologische uiteenzetting. Want soms lijken bepaalde grenzen overschreden te worden, bijvoorbeeld in een vorm van patri-passianisme.² Maar altijd worden de christologische en trinitaire dogma's gerespecteerd. Uiteraard. Anders zou men onwaarheid gaan verkondigen, nepwaarheid. De dogma's behoeden juist voor eenzijdigheid. Dogma's veruimen onze blik, zoals Henri de Lubac aangetoond heeft.³ Zonder de kerkelijke dogma's vervalt men weer in een 'menselijke al te menselijke' kijk op de drie-ene God. Men 'lost Jezus op', om een uitdrukking van Johannes te gebruiken.⁴

1 Paris 1930. De Engelse vertaling *What Jesus saw from the Cross*, verscheen in 1948 en is herdrukt in 1997 door Sophia Institute Press, Manchester. Zou hij geïnspireerd zijn door het schilderij *Ce que voyait Notre-Seigneur sur la Croix* uit 1886–1894 van James Tissot (1836–1902)?

2 De opvatting dat God de Vader mee heeft geleden met het lijden van Jezus aan het kruis. Het gaat niet om het volle patri-passianisme, dat beweerde dat God maar één Persoon is, de Vader, die zich als Zoon heeft voorgedaan en aan het kruis leed en stierf. Een tamelijk absurde visie uit de 3e eeuw. Maar de vraag bleef wel: heeft God de Vader ook geleden?

3 Samenvatting van zijn visie daarover in Rudolf Voderholzer, *Henri de Lubac begegnen*, Augsburg 1999, blz. 89–92.

4 1 Johannes 4,3: "iedere geest die Jezus neerhaalt...". Volgens bepaalde manuscripten geeft het Grieks 'luei' / λύει – losmaakt...

De gedegen boeken over Christus van Von Balthasar, Schönborn, Menke en Paus Benedictus XVI⁵ geven een overzicht van deze christologische dogmata en de gevaren om ervan af te wijken. Deze boeken geven ook antwoord op die moeilijke vragen rond het lijden van de God-mens. Lijdt Jezus alleen in zijn mens-zijn of ook als God? Kan God lijden? Lijdt dan de Vader mee? En de heilige Geest? Men kan een van de mooiste boeken van Romano Guardini hier nog bijvoegen, over de psychologie van Jezus en zijn beleving als mens én God, als God én mens.⁶

Al deze vragen komen hier niet aan de orde. Een lijdens-meditatie is een eigen genre, eenvoudiger, directer, onbekommerder. De geestelijke Traditie van de Kerk kent daarvoor Bonaventura, Catharina van Siena, de Bérulle en don Marmion.⁷ Jezus lijdt en Hij is waarlijk God en waarlijk mens. Hij lijdt door onze zonden, voor onze zonden, maar zijn lijden is vooreerst openbaring van de eeuwige liefde en daarom bron van heil.

Wie overwegingen zoekt over de Gekruisigde die veel dieper gaan, leze *Het Hart der Wereld*⁸ van Hans Urs von Balthasar (1905–1988) of de commentaren van Adrienne von Speyr (1902–1967) bij de passie-gedeelten uit de Evangelieën.⁹

-
- 5 Hans Urs Von Balthasar, vooral zijn vijfdelige *Theodramatik*, Einsiedeln 1973–1983. Zie ook Thomas R. Krenski, *Passio Caritatis, Trinitarische Passiologie im Werk Hans Urs von Balthasars*, Einsiedeln 1990. Christoph Schönborn OP, *Gott sandte seinen Sohn*, Paderborn 2002. Karl-Heinz Menke, *Jesus ist Gott der Sohn*, Regensburg 2007. Jozef Ratzinger / Paus Benedictus XVI, de trilogie *Jesus von Nazareth*, I, II en Prolog, Freiburg-Basel-Wien 2007 e.v. (Bij voorkeur in het Duits te lezen, want in de Nederlandse vertaling zitten fouten, die extra storen omdat de auteur zijn woorden zeer precies gekozen heeft. Wie gaat een heruitgave verzorgen, bijvoorbeeld in één band?)
- 6 Romano Guardini, *Die Menschliche Wirklichkeit des Herrn. Beiträge zu einer Psychologie Jesu*, Würzburg 1958. Nederlandse vertaling *De menselijke werkelijkheid van de Heer*, Bussum 1958.
- 7 Bonaventura, *De Ware Wijnstok*; Catharina van Siena, *De Dialoog*; De Bérulle, *Het leven van Jezus*; Don Marmion, *De H. Drieëenheid in ons geestelijk leven...* Verder zouden te noemen zijn Thomas a Kempis, Heinrich Suso, Brigitta van Sweden, Anna Katharina Emmerich (de 'visioenen' als geestelijke lezing te verstaan niet als video's van leven en lijden van onze Heer Jezus Christus), Moeder Teresa's 'Ik heb Dorst' overwegingen enz.
- 8 *Das Herz der Welt* uit 1944, heruitgave Johannes-Verlag Einsiedeln 2002. Nederlandse vertaling *Het Hart van de Wereld*, Nijmegen/Antwerpen 1953. Geen eenvoudig boek, maar indringend diepzinnig.
- 9 Nederlands: *Geboorte van de Kerk, Overwegingen bij het Johannesevangelie, hoofdstukken 18–21*, Bonheiden 1991 en *Kruiswoord en Sacrament*, Bonheiden 1990. Verder *Passion nach Matthäus*, Einsiedeln 1957 en *Passion von Ihenen*, Einsiedeln 1981.

Bij de overweging hier wordt ook gebruik gemaakt van de gegevens over het lijden die de Lijkwade van Turijn geeft. Is deze grafdoek de doek waarin Jezus' dode lichaam werd begraven? Dat is meer dan hoogst waarschijnlijk.¹⁰ De wetenschappelijke weegschaal is naar deze kant overgeheld. Wie meent dat deze doek niet de grafdoek van Jezus is, moet met bewijslast komen. Geen makkelijke klus als men echt alle feiten recht wil doen. Wat de afdruk van Jezus' lichaam, zichtbaar op deze doek, en de bloedsporen over zijn lijdensweg vertellen is overweldigend. Tot in bepaalde details kan men deze reconstrueren.¹¹ Voegt men daar de gegevens van de doek van Oviedo bij, dan is het zelfs mogelijk een tijdsreconstructie te maken van het kruislijden, het sterven, de kruisafname, de gang naar het graf en de graflegging.¹² Ja, zelfs kan er een berekening(!) gemaakt worden, dat het lichaam de zondag erna voor 5 uur 's ochtends uit de doek 'verdwenen' is.

Deze kennis en de archeologische kennis van Jeruzalem ten tijde van Jezus¹³ zijn in deze overweging meegenomen. Ook dit is geen wetenschappelijk onderzoek, maar bedoeld om het lijden van de Heer meer beeldend weer te geven.

Het betreft hier dus alleen een lijdens-meditatie, niets meer.

Maar als men eenmaal op het spoor is gekomen, hoe indrukwekkend het is om te overwegen wat Jezus vanaf het kruis zag, zal men merken, dat de woorden van deze bladzijden nog maar een eerste begin zijn. Zoals bij de Lectio divina¹⁴, de Rozenkrans en de Kruisweg, kunnen altijd weer nieuwe inzichten en intuïties

10 Meest recente en complete(!) studies zijn: Jean-Baptiste Rinaudo et Claude Gavach, *Le Linceul de Jésus enfin authentifié?*, Paris 2010 ; Mark Antonacci, *Test the Shroud*, 2015; Jacques Suaudeau, *Le Linceul de Turin, de l'analyse historique à l'investigation scientifique*, Tome 1 et 2, Paris 2018. Al het DNA-gespeculeer over 'nazaten' van Jezus' familie op basis van de lijkwade is populisme en niet gebaseerd op direct onderzoek van de lijkwade.

11 Standaard werk blijft Frederick T. Zugibe, *The Crucifixion of Jesus. A forensic Inquiry*, New York, 2005.

12 Over Oviedo: Michael Hesemann, *Das Blutbuch Christi*, München 2010. Reconstructie van tijdspad geeft Jean-Maurice Clercq, *La Passion de Jésus*, Paris 2004.

13 Aan de hand van het in noot 1 genoemde boek van Sertillanges (wel wat verouderd), Michael Hesemann, *Jesus von Nazareth. Archäologen auf den Spuren des Erlösers*, Augsburg 2009 en het 837 blz(!) tellende *Jésus. Une biographie historique* van Armand Puig i Tàrrach, Paris 2016.

14 Biddend de heilige Schrift lezen voor de geestelijke ontmoeting met Jezus, doordat we de gebeurtenissen 'voor ons zien' plaatsvinden en er deel van uitmaken.

ons geloofshart voeden. Niet alleen omdat ons eigen leven verandert, ons geloof (hopelijk) groeit en nieuwe situaties – blij of droevig – ons op een andere wijze gevoelig maken voor de persoon van Jezus. Maar vooral omdat het om Jezus gaat. Hij is God en mens, Degene die ons ‘introduceert’ bij de Vader en ons de heilige Geest schenkt. Het gaat om het eeuwig onuitputtelijke leven van de drie-ene God. Altijd is er zo over God iets nieuws te ontdekken. Nu al tijdens dit leven, een leven in en met de katholieke Kerk. En zeker in het leven, dat God ons wil geven na onze dood en zuivering, het eeuwig leven. Dat is leven in de volle liefde van God, Vader, Zoon en Geest, met de gemeenschap van de heiligen, dus met onze gezuiverde dierbaren en al de mensen die zich hebben laten redden door Jezus. En toch, ook daar blijft Hij het Lam dat geslacht is!¹⁵ In alle eeuwigheid blijft zijn liefde getekend door het kruis op Golgotha en door wat Hij daar zag.

Wat zag Jezus vanaf het kruis?

Het betreft hier alleen een overweging, niets meer.

Jeroen Smith pr.

3 januari 2019

Heilige Naam Jezus

¹⁵ Zie Openbaringen 5,6 en 5,12 en 13,8.